

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania K. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Szczecinie
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 maja 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 30 grudnia 2022 r., sygn. akt III AUa 174/22,

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. odstępuje od obciążania skarżącej kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie decyzją z 12 kwietnia 2019 r. (znak: [...]), wydaną po rozpoznaniu wniosku z 24 października 2018 r., odmówił przyznania ubezpieczonej K. Ł. prawa do renty socjalnej, ponieważ Komisja Lekarska ZUS, orzeczeniem z 10 kwietnia 2019 r. ustaliła, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 19 stycznia 2022 r. (sygn. akt VI U 919/19), oddalił odwołanie K. Ł. od decyzji z 12 kwietnia 2019 r.

Po wniesieniu apelacji przez odwołującą od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie, wyrokiem z 30 grudnia 2022 r. (sygn. akt III AUa 174/22), Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego, oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Jak zauważył Sąd odwoławczy, apelacja ubezpieczonej nie zawierała żadnych argumentów, które mogłyby podważyć prawidłowe ustalenia, dokonane przez Sąd *meriti*. Zasadnicze zarzuty, skierowane przeciwko rozstrzygnięciu Sądu I instancji, co do braku podstaw do przyjęcia, że ubezpieczona jest aktualnie osobą całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało w trakcie nauki w szkole wyższej, pozbawione są merytorycznego uzasadnienia i stanowią jedynie polemikę z prawidłową oceną zgromadzonego materiału dowodowego. Nie może zaś stanowić uzasadnionej podstawy apelacyjnej polemika z wynikiem postępowania dowodowego i oceną dokonaną w granicach swobodnej oceny dowodów przez sąd orzekający w sprawie. Sąd II instancji wskazał również, że w postępowaniu sądowym ocena niezdolności do pracy, a co za tym idzie również weryfikacja orzeczeń lekarzy orzeczników, wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych. Przy czym oceny niezdolności do pracy nie można dokonywać jedynie w oparciu o opinie lekarzy leczących, ponieważ wiedzę specjalistyczną, niezbędną dla ustalenia okoliczności sprawy, Sąd uzyskuje jedynie w drodze dowodu z opinii biegłych sądowych, lekarzy specjalistów. Zatem kluczowym dowodem w sprawach o rentę, na okoliczność stanu zdrowia, kwalifikującego do stwierdzenia niezdolności do pracy, jest dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny - lekarza specjalisty. W wypadku zasięgnięcia opinii biegłego, sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeśli opinia jest miarodajna i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym. W postępowaniu przed Sądem I instancji dopuszczono dowód z opinii biegłych sądowych, reprezentujących specjalności medyczne adekwatne do rodzaju schorzeń, na które cierpi ubezpieczona, tj. z zakresu neurologii B. M., ortopedii A. K., psychiatrii M. Ś., pulmonologii W. W., laryngologii

E. B. oraz z zakresu medycyny pracy R. D.. Wszyscy biegli wprost i niewątpliwie wskazali, że występujące u ubezpieczonej, aktualne na datę badania, schorzenia i stopień ich nasilenia, nie powodowały całkowitej niezdolności do pracy. Przy czym lakoniczność opinii nie dyskwalifikuje tego dowodu, gdyż opinia jest rzetelna i znajduje umocowanie w całokształcie udostępnionego materiału badawczego, zaś biegli posiadają wysokie kwalifikacje zawodowe i bogate doświadczenie orzecznicze.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że udowodniony klinicznie obraz choroby ubezpieczonej nie dawał podstaw do uznania jej całkowitej niezdolności do pracy. W tej kwestii opinie biegłych były jednoznaczne i z tego względu nie podlegały dalszej weryfikacji. Jednocześnie Sąd Apelacyjny zwrócił też uwagę na fakt, że ubezpieczona posiada wykształcenie wyższe. Ukończyła Wydział Ekonomiczny w S. na kierunku ekonomia, specjalność rachunkowość i finanse. Dotychczas ubezpieczona przepracowała 1,5 roku na stanowisku pracownika biurowego. Z opinii biegłej z zakresu medycyny pracy wynika jednoznacznie, że ubezpieczona mogłaby wykonywać prace, zgodne ze swoimi kwalifikacjami zawodowymi. Biegła wprost wskazała, że ubezpieczona może np. pracować w biurze rachunkowym, w księgowości, a przy tym należy zaznaczyć, że są to bardzo wysokie kwalifikacje na rynku pracy i przy stosownym doświadczeniu zawodowym, ubezpieczona z czasem miałaby możliwość optymalnego dostosowania swojej pozycji zawodowej do niewątpliwych ograniczeń zdrowotnych. Ubezpieczona przez wiele lat kształciła się zawodowo, wkładając w ten proces, przy istniejących schorzeniach, własne zaangażowanie i wysiłek, a również aktualnie nie ma przeciwwskazań zdrowotnych by ten trud wykorzystać w pracy zawodowej, co miarodajnie wynika z opinii biegłych. Odnosząc się przy tym do argumentacji apelującej, Sąd odwoławczy podkreślił, że o niezdolności do pracy nie decyduje fakt występowania schorzeń, lecz ocena, czy i w jakim zakresie wpływają one na utratę zdolności do pracy zgodnej z kwalifikacjami i doświadczeniem zawodowym. Dotyczy to również schorzeń o przewlekłym charakterze. W przypadku dochodzenia prawa do renty socjalnej, biologiczny stan kalectwa lub choroba, musi powodować naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym podjęcie jakiegokolwiek pracy. Dlatego w przedmiotowym postępowaniu należało z jednej strony rozdzielić, fakt

stwierdzenia szeregu schorzeń, który nie budziły wątpliwości, od istnienia całkowitej niezdolności do pracy w rozumieniu prawnym, której nie stwierdzono u ubezpieczonej na obecnym etapie rozwoju chorób. Biegli w toku postępowania nie zakwestionowali istnienia schorzeń, lecz stwierdzili, że nie upośledzają funkcji organizmu w stopniu pozwalającym na uznanie całkowitej niezdolności do pracy, w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Apelacyjny zwrócił przy tym uwagę, że wprawdzie w przypadku ubezpieczonej istnieją przeciwwskazania do wykonywania wielu rodzajów prac, jednak wymaga podkreślenia, że możliwość uznania całkowitej niezdolności do pracy jest wykluczona, przy zachowaniu choćby ograniczonej zdolności w tzw. normalnych warunkach. Biegli wskazali, że ubezpieczona może pracować na ogólnym rynku pracy i również w środowisku pracy biurowej. W tej sytuacji już tylko okoliczność, że ubezpieczona rzeczywiście nie może wykonywać niektórych zawodów pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego złożyła ubezpieczona, zaskarżając rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego w całości, zarzucając naruszenie szeregu przepisów prawa, tj.:

1. naruszenie przepisów postępowania:

a. art. 385 k.p.c. poprzez oddalenie apelacji powódki, w sytuacji gdy zachodziły podstawy do jej uwzględnienia, co miało istotny wpływ na wynik postępowania w niniejszej sprawie;

b. art. 278 § 1 k.p.c. oraz 286 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. oraz art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych o specjalnościach: laryngologia, medycyna pracy, psychiatria, pulmonologia, ortopedia, neurologia w celu ustalenia stanu niezdolności do pracy powódki, w sytuacji gdy zaistniała konieczność przeprowadzenia takiego dowodu oraz konieczność ustosunkowania się przez biegłych do kwestii podniesionych w dotychczasowych opiniach biegłych oraz zastrzeżeniach do tychże opinii, jak również w zakresie ustalenia, czy dokumentacja medyczna przedłożona wraz z apelacją, miała z punktu widzenia sprawy znaczenie dla medycznej oceny stanu zdrowia ubezpieczonej, co miało istotny wpływ na wynik postępowania w niniejszej sprawie, co doprowadziło do

oceny stanu faktycznego w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych przez Sąd II instancji z pominięciem dowodu z opinii biegłego sądowego;

c. art. 235² § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 w zw. z art. art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. oraz art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z dokumentacji medycznej przedłożonej wraz z apelacją ze wskazaniem, że nie miała znaczenie dla medycznej oceny stanu zdrowia ubezpieczonej, gdy ustalenie przedmiotowej kwestii wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych biegłych, co miało istotny wpływ na wynik postępowania w niniejszej sprawie, co doprowadziło do oceny stanu faktycznego w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych przez Sąd II instancji z pominięciem dowodu z opinii biegłego sądowego;

d. art. 286 k.p.c. w z w. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. w związku z art. 12 ust. 2 i art. 13 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieprzeprowadzenie dowodów z uzupełniających opinii biegłych sądowych poprzez odniesienie się do oceny zdolności ubezpieczonej do wykonywania odniesieniu do normalnych (typowych) warunków pracy i przez ich przyzmat dokonanie oceny, na ile dana osoba z określonym schorzeniem (schorzeniami) jest w stanie podjąć zatrudnienie i wykonywać pracę w warunkach niedostosowanych do jej potrzeb, na ile zaś możliwość jest taka w odniesieniu do zakładu pracy chronionej, tj. poza otwartym rynkiem pracy, mając na uwadze konieczność dostosowania warunków jej pracy do istniejących schorzeń i niepełnosprawności, czego Sąd zaniechał;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

a. art. 4 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 w zw. z art. 15 ustawy o rencie socjalnej poprzez błędną wykładnię wymienionego przepisu polegającą na przyjęciu, że powódka nie spełnia przesłanek koniecznych do przyznania jej wnioskowanego świadczenia, tj. renty socjalnej w sytuacji gdy powódka spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania jej ww. świadczenia, w tym w szczególności: jest osobą pełnoletnią, całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które to powstało w trakcie nauki w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia (w trakcie odbywania edukacji na pierwszym roku studiów inżynierskich);

b. art. 12 ust. 2 w zw. z art. 13 ust. 1 w zw. z art. 14 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwanej dalej: ustawą emerytalną) w zw. z art. 5 ust. 1 oraz art. 15 ustawy o rencie socjalnej, poprzez błędną wykładnię wymienionych przepisów polegającą na przyjęciu, że powódka nie jest całkowicie niezdolna do pracy pomimo naruszenia sprawności organizmu skutkującego całkowitą niezdolnością do pracy w sytuacji gdy powódka z uwagi na wszystkie posiadane schorzenia rozpatrywane w sposób łączny utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy i nie rokuje odzyskania jej po przekwalifikowaniu;

c. art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na odmowie przyznania renty socjalnej, w sytuacji gdy wnioskodawczyni z uwagi w szczególności na ubytek słuchu, a także mając na uwadze pozostałe istniejące schorzenia, całkowicie pozbawiona jest zdolności do wykonywania pracy zarobkowej innej niż w warunkach chronionych;

d. art. 12 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 4 ustawy emerytalnej w związku z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej, przez jego pominięcie i uznanie, że odwołująca jest zdolna do pracy zarobkowej, w sytuacji gdy z materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczona jest zdolna do pracy wyłącznie w warunkach pracy chronionej lub po dostosowaniu jej stanowiska do niepełnosprawności, co jednoznacznie wskazuje na to, że całkowicie utraciła zdolność do pracy w normalnych warunkach.

W związku z wyżej stawianymi zarzutami, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz jego zmianę, poprzez uwzględnienie apelacji powódki w całości oraz ustalenie, że skarżącej przysługuje prawo do renty socjalnej, zgodnie z jej wnioskiem, oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz skarżącej kosztów postępowania sądowego za I i II instancję. Ewentualnie, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie, z uwzględnieniem kosztów postępowania kasacyjnego wywołanego niniejszą skargą. W każdym zaś przypadku skarżąca wniosła o zasądzenie od organu rentowego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego w

postępowaniu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego według norm przepisanych.

Jako pierwszą z przesłanek uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca wskazała na oczywistą zasadność tej skargi, z uwagi na nieprzeprowadzenie przez Sąd koniecznych uzupełniających opinii biegłych, w celu ustalenia owych kwestii, co spowodowało, że najistotniejsza przesłanka w sprawie, tj. niezdolności ubezpieczonej do pracy, nie została oceniona w sposób pełny oraz prawidłowo.

Kolejną z przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, którą wskazała skarżąca, to występowanie istotnego zagadnienia prawnego, tj. jej zdaniem zachodzi konieczność udzielenia odpowiedzi na następujące pytania prawne:

1. czy wykonywanie pracy do której pracownik jest niezdolny oraz w związku z czym z pracy tej zrezygnował, gdyż nie był w stanie jej wykonywać, wpływa na możliwość uznania ubezpieczonej za niezdolnego do pracy całkowicie?

2. Czy posiadanie wyższego wykształcenia wraz z posiadaniem krótkiego doświadczenia zawodowego w zakresie wykonywania pracy, której faktycznie ubezpieczona nie była w stanie wykonywać prawidłowo w związku z ograniczeniami zdrowotnymi wskazuje, że ubezpieczona nie jest niezdolna do wykonywania jakiejkolwiek pracy?

3. Czy zaburzenia w komunikacji wywołane nieprawidłowym stanem narządów słuchu uniemożliwiające wykonywanie pracy zgodnie z posiadanymi przez ubezpieczoną kwalifikacjami oraz doświadczeniem, powoduje, że ubezpieczona jest w stanie wykonywać pracę umysłową, co powoduje, że nie jest całkowicie niezdolna do pracy, czy też występowanie zaburzeń słuchu rzutujących na zaburzenia w komunikacji powoduje, że pracownik taki wykonywać może pracę jedynie pracę w zakładzie pracy chronionej, co łączy się z uznaniem danej osoby za całkowicie niezdolną do pracy?

W odpowiedzi na wywiedzioną w przedmiotowej sprawie skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualnie, w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o jej oddalenie w

całości oraz zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonej nie kwalifikuje się do jej przyjęcia i merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do

rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie oparty został na dwóch przesłankach: występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz jej oczywistej zasadności (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Należy więc przypomnieć, że powołując się na przesłankę, jaką jest istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, należy w uzasadnieniu wniosku sformułować zagadnienie prawne oraz przedstawić argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu – czego strona skarżąca w ogóle nie uczyniła. Zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń; 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu; 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), a także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (zob. wyrok Sądu Najwyższego

z 3 lutego 2012 r., I UK 271/11, Legalis nr 490620; postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, Legalis nr 797138; z 27 lutego 2019 r., I CSK 447/18, Legalis nr 1880000 i 28 stycznia 2021 r., III PSK 19/21, Legalis nr 2528902). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, Legalis nr 261010; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, Legalis nr 158082; z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, Legalis nr 174062; z 20 lutego 2019 r., IV CSK 351/18, Legalis nr 1875501; z 12 lutego 2021 r., IV CSK 437/20, Legalis nr 2555688 oraz z 9 marca 2021 r., III CSK 219/20, Legalis nr 2540231). Ponadto "istotne zagadnienie prawne" jest istotne w tym znaczeniu, że nie było dotychczas rozważane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a zatem jego rozstrzygnięcie miałyby znaczenie dla praktyki orzeczniczej sądów - tylko wtedy wykazany zostałby publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej, której podstawowym celem jest wkład w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni (postanowienia Sadu Najwyższego: z 3 kwietnia 2008 r., II PK 351/07, Legalis nr 170164; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, Legalis nr 1781391 i z 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, Legalis nr 1781827). Istotne zagadnienie powinno się charakteryzować "nowością", która uzasadniałaby potrzebę jego analizy ze strony Sądu Najwyższego (T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023).

Strona skarżąca nie wskazała żadnego istotnego zagadnienia prawnego, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. – w uzasadnieniu swojego wniosku w tym zakresie sama wskazuje zresztą na bogate orzecznictwo sądowe, w tym Sądu Najwyższego – co uniemożliwia uznanie, że mamy do czynienia z zagadnieniem nowym i dotychczas nierozstrzygniętym. W stanowisku skarżącej brakuje także jasno sprecyzowanych norm prawa materialnego, które mają się składać na istotne

zagadnienie prawne. Tego uchybienia nie konwalidują wskazane podstawy kasacyjne, gdyż one obecnie nie podlegają badaniu na etapie przedsądu.

W rozpoznawanej sprawie przedmiotem sporu było prawo do renty socjalnej, określone w art. 4 ustawy o rencie socjalnej. Warunkiem przyznania renty socjalnej jest całkowita niezdolność do pracy. Chodzi o całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach (w zw. z art. 15 ustawy o rencie socjalnej). Niezdolność od pracy to nie tylko sfera stanu faktycznego. Niezdolność do pracy to także kwalifikacja (kategoria) prawa materialnego. Znaczenie ma bowiem prawne, a nie potoczne rozumienie niezdolności do pracy. Prawne pojęcie niezdolności do pracy stanowi też punkt odniesienia dla lekarzy orzeczników, organu rentowego, biegłych i sądu ubezpieczeń społecznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 października 2022 r., III USK 582/21, Legalis nr 2907363). W przypadku sprawy o rentę socjalną konieczne staje się zastrzeżenie, czy potencjalna zachowana zdolność do pracy obejmuje zatrudnienie na otwartym rynku pracy, czy też tylko w razie stworzenia stanowiska pracy chronionej. Wiadomo, że nie chodzi o odkodowanie konkretnego stanowiska pracy, lecz odpowiedź na pytanie abstrakcyjne, czy została zachowana zdolność do jakiegokolwiek pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lutego 2021 r., III USKP 35/21, Legalis nr 2536518). Powołani w sprawie biegli sądowi wskazali, że ubezpieczona – pomimo istnienia analizowanych schorzeń - może pracować na ogólnym rynku pracy i również w środowisku pracy biurowej. Udowodniony klinicznie obraz choroby ubezpieczonej nie dawał podstaw do uznania jej całkowitej niezdolności do pracy - w tej kwestii opinie biegłych były jednoznaczne.

Zwrócić także należy uwagę, że Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kwestionowania wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z

art. 398³ § 3 k.p.c. jest a *limine* niedopuszczalny (por. wyrok Sądu najwyższego z 3 kwietnia 2019 r., II CSK 95/18, LEX nr 2645127).

Drugą ze wskazanych w skardze kasacyjnych przesłanek, mających uzasadniać wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jest jej oczywista zasadność. Należy więc przypomnieć, że w motywach wniosku opartego na tej przesłance przedsądu powinien być zawarty wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Także w tym przypadku strona skarżąca nie uzasadniła w sposób prawidłowy istnienia tej właśnie przesłanki przedsądu. O oczywistości skargi kasacyjnej nie może

przesądzać okoliczność nie dopuszczenia przez sąd dowodu z opinii innego biegłego lub uzupełniającej opinii biegłego sądowego, bowiem potrzeba taka powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii. Przy czym nie chodzi tu o przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla niej tezy. Dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, gdyż korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.). Z tego względu nie mają do niego zastosowania wszystkie zasady dotyczące postępowania dowodowego, w tym art. 217 k.p.c. W świetle bowiem art. 286 k.p.c. sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dodatkowej opinii tych samych lub innych biegłych, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas, gdy opinia złożona do sprawy zawiera istotne braki, sprzeczności, względnie nie wyjaśnia istotnych okoliczności z opinii biegłych. Opinie te, podobnie jak reszta materiału dowodowego, podlegają ocenie sądów rozpoznających sprawę, zgodnie z zasadą swobodnego uznania sędziowskiego. Sądy mają zatem prawo ocenić, czy zebrane w toku sprawy opinie biegłych wystarczająco wyjaśniają wymagające wiadomości specjalnych kwestie istotne przy rozstrzyganiu sprawy, czy też konieczne jest zasięgnięcie opinii innych biegłych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2023 r., III USK 269/22, Legalis nr 3034277; 27 września 2023 r., II USK 374/22, Legalis nr 2985723; 24 maja 2023 r., III USK 266/22, Legalis nr 2937284 i 29 marca 2023 r., II USK 379/22, Legalis nr 2908765).

O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie świadczy także pominięcie przez Sąd odwoławczy nowych dokumentów, mających świadczyć o stanie zdrowia skarżącej, skoro – jak to słusznie podkreślił Sąd Apelacyjny - w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zarówno roszczenia ubezpieczonego jak i możliwości rozstrzygnięć sądu, ograniczone są kontrolnym charakterem postępowania, które sprowadza się do badania prawidłowości lub zasadności decyzji wydanej przez organ rentowy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286 oraz z 26 stycznia 2012 r., I UK 310/11, LEX nr 1215418). Dokonanie oceny zapadłej decyzji odbywać się więc może tylko w odniesieniu do stanu faktycznego istniejącego w dacie jej wydania.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o odstąpieniu od obciążenia skarżącej kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej postanowiono na podstawie art. 102 k.p.c.

[SOP]

(r.g.)